

Vážená paní, vážený pane,

děkuji Vám za účast na provedeném dotazníkovém šetření na téma „**Vnímání kyberkriminality na základní škole**“, jehož výsledky budou koncem roku 2018 zveřejněny ve výzkumné zprávě na stránkách www.kpbi.cz.

V příloze, k Vašemu dalšímu využití, zasílám okomentované odpovědi k otázkám v dotazníku a popis jednotlivých druhů kyberkriminality s odkazem a příslušnou skutkovou podstatu dle Trestního zákoníku. Níže v textu Vám příkládám odkazy na další zdroje, které lze využít při výuce bezpečného chování na internetu.

Zdroje informací

Jako zdroj informací, které lze využít při výuce o bezpečném chování na internetu na základní škole, Vám doporučuji webové stránky projektu **Kraje pro bezpečný internet** (www.kpbi.cz), na kterých, jak jsem již předeslal, bude koncem roku 2018 zveřejněna výzkumná zpráva k dotazníkovému šetření. Na stránkách projektu, v sekci pro učitele, naleznete aktuálně krátké videospoty s odbornými komentáři natočené za pomoci youtuberů tak, aby byly srozumitelné a blízké žákům na základních školách. Dále je zde prezentována metodická příručka, obsahující obecné informace a náměty, jak s videospoty pracovat a zapojit žáky aktivně do výuky.

Link: <https://elearning.ecrime.cz/course/view.php?id=6>

Jako další zdroj informací, doporučuji materiály zveřejněné na webových stránkách projektu **E-Bezpečí**, kde naleznete krátké přehledné listy k jednotlivým problematikám, dále informace o jednotlivých závadových jevech na internetu a výzkumné zprávy a další aktuality.

Link: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/34-o-projektu-1/o-projektu/925-materialy>

Pěkně zpracované a dobře srozumitelné publikace jak pro žáky ve věku 6 – 12 let, tak pro starší žáky a dospělé, lze stáhnout na stránkách projektu **Internetem bezpečně**. Jedná se o kratší publikace, u kterých lze získat zdarma verzi pro tisk. Doporučuji je k přečtení a jako zdroj informací při výuce.

Link: <https://www.internetembezpecne.cz/ke-stazeni/>

Výsledky z dotazníků

V příloze Vám poskytuji avizovaný pracovní list, ve kterém jsou k dispozici okomentované otázky, na které žáci při vyplňování dotazníků odpovídali. U jednotlivých otázek připojuji krátký komentář, zda je dané jednání trestné, pokud je, tak jaký trestný čin lze v nezákonném jednání spatřovat. Podotýkám, že se nejedná se o dogmatické rozdělení. Při určení trestnosti daného skutku se posuzují další okolnosti, především věk, dále pak společenská nebezpečnost činu, způsobená škoda, úmysl apod. Materiál je určen Vám, pedagogům, za účelem dalšího preventivního působení v oblasti kyberkriminality ve směru k dětem a mládeži.

Komentáře k otázkám jsou pro přehlednost označeny barevně, tak aby bylo patrné, zda je jednání trestné či nikoliv:

není trestné
trestné za určitých podmínek
trestné

S pozdravem

kpt. Ing. Mgr. Tomáš Daňhelka

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“ /Pracovní list pro pedagogy/

Pozn.: názvy skutkových podstat trestných činů dle trestního zákoníku (z. č. 40/2009 Sb.) jsou uvedeny v závorce.

Sekce 2 z 5

Co je podle tebe kyberkriminalita? Označ jednání, o kterém si myslíš, že se na internetu nesmí dělat.

- stáhnou si placenou počítačovou hru z internetu, kterou někdo nahrál na internetové úložiště, například na uložto.cz – záleží na tom, zda se jedná o volně stažitelnou verzi hry nebo pirátskou verzi. Užívání pirátské verze je trestné (Jedná se o tzv. porušování autorského zákona (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi)).
  - přijdu k počítači ve škole, je otevřený prohlížeč, a když dám zpět, tak se mi otevře spolužákův facebook. Když už jsem na jeho facebooku, tak si ho prohlédnu – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací). Pokud by se mi to stalo omylem a hned se odhlásím, tak to ještě není trestné. Pokud si ho ale již prohlížím, tak jednám úmyslně a jednání je trestné.
  - nahraji kamarádovi bez jeho vědomí do počítače program, abych se mohl dívat, co na počítači dělá – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací).
  - nahrávám na svůj blog odkazy, odkud si mohou lidi stahovat filmy – trestné, tzv. porušování autorského zákona (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi), pokud se nejedná o volně šiřitelné filmy.
  - vytvořím webové stránky, které vypadají jako přihlašovací stránka internetového bankovníctví, ale při přihlášení mi stránka pošle jméno a heslo uživatele – trestné, (Neoprávněný přístup k počítačovému systému, případně Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku).
  - mám hodně stažených filmů, tak je nahraju na server, aby si je ostatní taky mohli stáhnout a nemuseli si je hledat sami – trestné, tzv. porušování autorského zákona (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi), pokud se nejedná o volně šiřitelné filmy.
  - použiji heslo a uživatelské jméno jiného uživatele, které mi poslali webové stránky, které napodobují vzhled facebooku – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací).
- nahraji na internet do diskuzního fóra cracky k počítačovým hrám ke stažení – trestné, tzv. porušování autorského zákona (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi), pokud se nejedná o volně šiřitelné filmy.
- náhodou uvidím, jaké kamarád zadal uživatelské jméno a heslo a podívám se na jeho profil na internetu škole - trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací).

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“

/Pracovní list pro pedagogy/

- stáhnou si písničku nebo video z internetu a použijí si ji – **není trestné**. Nahrávání do prostředí internetu již trestné je. Stahování pirátských kopií celých alb již trestné bude, ale jednalo by se spíše o správní delikt.
- zkusím se připojit jako administrátor do školní sítě, abych viděl, jak je zabezpečená – **trestné, neoprávněný přístup k počítačovému systému**.
- náhodou uvidím, jaké kamarád zadal uživatelské jméno a heslo do jeho facebooku, použiju ho a podívám se na jeho facebook – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**.
- nabízím na internetu za nabití kreditu zaslání staženého filmu nebo programu – **trestné, pokud se nejedná o volně šiřitelné filmy či programy, jedná se o tzv. porušování autorských práv (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi)**.
nahrávám na svůj blog odkazy, odkud si mohou stáhnout cracky k počítačové hře – **trestné, pokud se nejedná o volně šiřitelné filmy či programy, jedná se o tzv. porušování autorských práv (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi)**.
- na počítači ve škole uvidím, jaké má učitelka či učitel heslo do elektronické žákovské a zkusím se přihlásit za ně a prohlédnu si prostředí žákovské – **trestné, neoprávněný přístup k počítačovému systému**.
- zkusím odhadnout heslo, které má kamarád na facebooku a přihlásit se za něj – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**.
- náhodou uvidím, jaké rodiče mají uživatelské jméno a heslo na internetové bankovníctví a podívám se na jejich účet – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**.
- dám na svůj facebook zprávu, že učitel či učitelka je pitomý/-á - **není trestné, neetické**.
- přijdu k počítači, uvidím, že se kamarád neodhlásil z facebooku, tak mu něco napíšu na jeho facebook – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**.
- stahuji si z internetu programy pro crackování her – **trestné, porušování autorských práv (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi)**, pokud se nejedná o hry, které vlastním. Samotné stažení ještě trestné není, užití či šíření již je.
- na počítači ve škole uvidím, jaké má učitel či učitelka heslo do elektronické žákovské a zkusím se přihlásit za ně a přepíšu nějaké známky – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**.
- vytvořím a pošlu někomu email, který vypadá jako zpráva z banky, aby poslal zpět svoje jméno a heslo – **trestné (Podvod; Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, případně Neoprávněné opatření, padělání a Pozměnění platebního prostředku)**.
- udělám si doma sbírku cracků k programům nebo hrám – **trestné, porušování autorských práv (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi)**, pokud se nejedná o hry, které vlastním.

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“

/Pracovní list pro pedagogy/

- napíšu program, který umí odemknout nelegálně stažené windows – **trestné (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).**
- stáhnou si z internetu volně dostupný kód počítačového viru a pošlu ho z legrace kamarádovi – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).**
- na kamarádovu zeď na facebooku napíši vulgární nadávky směřované na jeho osobu – **není trestné, nemorální. Dalo by se uvažovat i o pomluvě, záleží, co by tam bylo napsané.**
- použiji program, který mi zjistí heslo do cizí wifi sítě – **trestné, trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).**
- nahraji na internet program, který umí odemknout zkušební verzi Windows, aby šla používat pořád – **trestné, (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).**
- na kamarádovu zeď na facebooku umístím video, na kterém je zachycen on v trapné situaci, která je mu nepříjemná – **není trestné, je neetické. Může být v rozporu s ochranou osobnostních práv, dle závažnosti způsobené újmy se může jednat až o trestný čin (Poškození cizích práv)**
- dám na svůj facebook zprávu, že by měli jít cikáni do plynu – **trestné, (Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod).**
- spolužák mne naštvá, tak se na něj domluví se spolužáky a všichni mu budeme posílat na sociálních sítích zprávy, že je fakt strašný a měl by se raději zabít – **záleží na závažnosti, může být trestné, (Účast na sebevraždě).**
- použiji program, který zablokuje provoz nějaké webové stránky svými stálými dotazy – **může být trestné (např. Obecné ohrožení), dle napadených stránek, pokud se jedná o kriticky důležitou infrastrukturu.**
- změním pomocí cracku zakoupenou počítačovou hru, aby ji mohli používat všichni – **trestné, (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi).**
- nahraju na wikipedii článek o tom, jak je škola pitomá – **není trestné.**
- zjistím si heslo k blogu kamaráda a na jeho blog nahraju za něj nějaké vtipné hlášky – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací).**
- dám na facebookovou zeď kamaráda zprávu, že by měli být uprchlíci nahnáni zpět do moře – **trestné, (Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod).**
- náhodou zjistím heslo k blogu kamaráda a na jeho blogu smažu jeho zprávy a místo nich dám odkazy na porno stránky – **trestné, trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací), případně (Ohrožování výchovy dítěte), pokud se jedná o stránky, kam mají přístup nezletilé děti).**

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“

/Pracovní list pro pedagogy/

- použiji program, který mi ve školní síti zjistí, kdo si co píše na chatu – **trestné**, (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací; Porušení tajemství dopravovaných zpráv, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).
- použiji program, který mi ve školní síti zjistí heslo, které zadávají ostatní spolužáci do sítě – **trestné** (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací; Porušení tajemství dopravovaných zpráv, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).
- pošlu své kamarádce či kamarádovi (14 let) svojí fotku ve spodním prádle – **není trestné**, pokud se nejedná o erotické pózy.
- na internetu si stáhnou číslo kreditní karty a použiju ho na platební bráně k zaplacení počítačové hry – **trestné** (Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku).
- pošlu spolužákovi zprávu, že si na něj před školou s kamarády počkáme a že dostane pěstit – **není trestné**, pokud výhrůžku opravdu neuskutečíme. Neetické.
- přepíšu na Wikipedii článek o nějaké osobnosti, kde si vymyslím vtipné hlášky místo skutečnosti – **není trestné**.
- píši si na internetu s dospělým člověkem – **není trestné**, ale může být nebezpečné, pokud ho skutečně neznám.
- pošlu své kamarádce či kamarádovi (14 let) svojí fotku ze sauny, kde jsem nahý – **trestné**, šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií), vlastně pokud jsou na fotce detailně zobrazeny pohlavní orgány, případně zachycena erotická pozice.
- napíšu svému kamarádovi či kamarádce, že když mi nepošle další fotku, tak tu, kterou mi již poslal/-a, zveřejním na internetu - **trestné** (Vydírání, případně Sexuální nátlak).
- staženou písničku si nahraju na svůj blog, aby si ji ostatní taky mohli stáhnout – **trestné** (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi), pokud se nejedná o volně šiřitelnou skladbu.
- kamarádka (14 let) mi pošle svoji fotku ve spodním prádle prádle - **legální**, může být však trestné v případě, že je na snímcích zachycena v erotických pozicích (Šíření pornografie).
- pošlu email na policii, že na letišti je bomba – **trestné** (Šíření poplašné zprávy).
- nainstaluji v rozporu se školním řádem do školního počítače nějakou svoji hru – **není trestné**, jedná se o porušení školního řádu.
- rodiče mi dají svoje číslo platební karty, abych ji mohl používat, a já si s ní zaplatím počítačovou hru na telefon - **není trestné**.

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“ /Pracovní list pro pedagogy/

- kamarád či kamarádka (14 let) mi pošle svojí fotku, na které se nahý /nahá sprchuje – **trestné, šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií), zvláště pokud fotografie zabírá pohlavní orgány.**
- počítačový virus zablokuje počítač a musím někam poslat peníze, aby mi ho zase odblokoval – **trestné, autor počítačového viru se dopouští (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací a Vydírání).**

Sekce 3 z 5

Uveď, zda je jednání podle tebe škodlivé či trestné.

Posíláme si s kamarádkou (14 let) fotografie

- z výletu s rodiči – **není trestné, pokud nezobrazují nežádoucí záběry.**
- ona mi pošle fotku, na které je ve spodním prádle – **není trestné, pokud fotky nezobrazují erotické pózy. Jedná se o nebezpečné jednání i takovéto fotky mohou být zneužitelné.**
- je mi 14 let a pošlu jí fotku, kde jsem nahý/ nahá v sauně – **trestné, může se jednat o šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií).**
- ona mi pošle fotku, na které je svlečená ve sprše – **trestné, může se jednat o šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií).**
- je mi 16 let a pošlu jí fotku, kde jsem nahý /nahá v sauně – **trestné, může se jednat o šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií).**
- napíšu své kamarádce, že když mi nepošle další fotku, tak tu nahou, kterou mi již poslala, zveřejním na internetu – **trestné, (Vydírání), pokud požaduje erotické fotografie či videa, tak se jedná ještě o trestný čin (Sexuální nátlak).**

Na internetu si se mnou píše dospělý,

- kterého dobře znám, například z tábora, apod. – **pokud je komunikace slušná a nijak mi nevadí, není nijak závadová.**
- kterého neznám – **může být potenciálně nebezpečná, měl/měla bych si dát pozor, co o sobě vyzrazují a co po mě dospělý žádá.**
- kterého neznám a on mne pozve na schůzku – **může se jednat o trestné jednání (Navazování nedovolených kontaktů s dítětem), tzv. kybergrooming**

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“
/Pracovní list pro pedagogy/

- který po mne chce moje nahé fotografie – **trestné (Sexuální nátlak; Vydírání)**. Pokud zašlu svoje nahé fotografie a jsem mladší 18 let, sám se navíc dopouštím výroby a šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií).

Uvidím, jaké má kamarád/-ka heslo na svůj blog, takže

- se přihlásím na jeho účet, abych zjistil, zda jsem heslo viděl dobře – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**, již pouhé neoprávněné přihlášení do systému je trestné, i když nevznikne žádná škoda. Stejně je trestné, když využiji něčí nepozornosti, například se uživatel přede mnou u počítače špatně odhlásil a já se takto dostanu do systému. Je jedno, zda se jedná o telefon, facebookový účet, blog, internetové bankovníctví, atd. to vše je počítačový systém.
- ho upozorním, aby si dával pozor na zabezpečení – **správné jednání**.
- se za něj přihlásím a prohlédnu si, jak má blog dělaný – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**, již pouhé neoprávněné přihlášení do systému je trestné, i když nevznikne žádná škoda.
- se za něj přihlásím a nahraji mu blog několik vtipů – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**.
- se za něj přihlásím se, smažu mu jeho obsah a nahraji tam odkazy na porno stránky – **trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací)**

Umístím na internet video, na kterém

/Komentář k jednotlivému typu jednání viz níže/

- jsme s kamarády na sportovním dni ve škole
- je kamarád, když neví látku při zkoušení u tabule
- předvádím známého zpěváka
- kamarád předvádí známého zpěváka a vůbec mu to nejde
- se vysmíváme učiteli
- je jeden náš spolužák bit ostatními

Vždy záleží na tom, zda mám souhlas osoby, kterou nahrávám, a zda jí nahrávky nemohou nějak poškodovat. V případě, že by zveřejněním videa vznikla nahrané osobě újma (morální, psychická, atd.), mohlo by se jednat až o trestný čin (Poškození cizích práv). V určitém případě může poškozená osoba (oběť) požadovat odškodné za způsobenou újmu. Dále se můžeme zveřejněním videa dopouštět například kyberšikany.

Sekce 4 z 5

Uveď, zda jsi již danou věc zkoušel nebo dělal.

- Rozesílal jsi spamové emailové zprávy, nebo sis nainstaloval program, který to dělá – příklad šíření spamu. Trestnost záleží na obsahu šíření zprávy (phishingové zprávy, šíření počítačových virů, atd.).
- Rozesílal nebo přeposílal jsi na facebooku či jinde odkazy na soutěže typu "klikni a vyhraž" (například vyhraž iPhone, atd.)? – příklad šíření spamu. Trestnost záleží na obsahu šíření zprávy. Formou údajně soutěže se často šíří phishingové zprávy, počítačové viry, případně soutěže neoprávněně shromažďují osobní údaje.
- Vytvořil jsi někdy webovou stránku, která se snaží vypadat jako stránka někoho jiného a ve skutečnosti shromažďuje zadané údaje? – trestné (Podvod), případně další trestné činy podle toho, jaké údaje stránka shromažďuje. Příklad phishingu.
- Připojoval ses bez dovolení na facebookový profil někoho jiného? – trestné (neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací). Často bývá součástí phishingových útoků šířených přes facebook, následuje pokus o vylákání finanční částky.
- Připojoval ses bez dovolení do cizího emailu? – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací).
- Použil jsi někdy program, který ti umožnil se přihlásit do cizí wifi sítě? – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací; případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).
- Zkoušel jsi odposlouchávat provoz v počítačové síti? - (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací; Porušení tajemství dopravovaných zpráv, případně Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat).
- Přihlásil ses neoprávněně k cizí webové stránce? – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací).
- Přihlásil ses neoprávněně do cizího internetového bankovníctví? – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací, případně Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku).
- Použil jsi bez svolení cizí platební kartu na internetu? – trestné (Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku).
- Posílal jsi někomu nahé fotografie osoby mladší 15 let (svoje nebo i cizí)? – trestné, šíření dětské pornografie (Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií).
- Poslal jsi někomu schválně počítačový vir nebo jiný škodlivý program? – trestné (Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací), případně pokus k trestnému činu, pokud není virus spuštěn.

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“

/Pracovní list pro pedagogy/

- Pozměnil jsi bez oprávnění nějaký počítačový program? – **trestné (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi).**
- Stahuješ si hudbu z internetu? Stahuješ si videa z internetu? – **stahování jen pro vlastní účely je legální, pokud zároveň stahovaný obsah nešířím, například při používání P2P sítí, torrentů. Neoprávněné šíření tvorby chráněné autorským zákonem (filmy, hudba, programy, atd.) je trestné (pokud se například nejedná volně šiřitelné filmy).**
- Nahráváš staženou hudbu na internet, nebo tam nahráváš odkazy, odkud je lze stáhnout? – **trestné (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi).**
- Nahráváš stažená videa na internet, nebo tam nahráváš odkazy, odkud je lze stáhnout? – **trestné (Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi).**
- Psal jsi na internet nějaké nenávistné příspěvky proti nějaké skupině osob (například romové, uprchlíci, křesťani, apod.)? – **trestné (Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod). Tím, že jsem takovýto příspěvek zveřejnil/la na internetu, jsem čin provedl/la veřejně, tudíž je zde rovnou vyšší trestní sazba.**
- Poslal jsi někdy přes internet výhrušný email nebo zprávu? – **trestné, záleží na obsahu zprávy (Šíření poplašné zprávy, Nebezpečné vyhrožování).**
- Požadoval jsi prostřednictvím internetu, nebo sociálních sítí, po někom něco udělat, jinak mu provedeš něco nepříjemného (například zveřejníš jeho fotografie nebo video, apod.)? – **trestné (Vydírání), pokud by pachatel požadoval erotické fotografie, tak by se dopustil sexuálního útisku (Sexuální nátlak).**
- Šikanoval jsi někoho přes internet nebo na sociálních sítích? – **nemorální, případná trestnost je posuzována dle míry kyberšikany (formy, stádia).**
- Psal sis na internetu nebo sociálních sítích komunikaci s erotickým obsahem? – **sexting, jednání není trestné, ale může být nebezpečné. (nebezpečí zneužití zaslaných fotografií). Trestné by bylo případné šíření dětské pornografie.**
- Stahoval sis z internetu kódy platebních karet cizí osoby? – **trestné (Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku).**
- Použil jsi internetové bankovníctví cizí osoby bez jejího vědomí? – **neoprávněný přístup k počítačovému systému, případně neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, podvod.**
- Udělal sis registraci na internetu, kde jsi uvedl jiné údaje, než skutečné? – **může se jednat o podvodné jednání (Podvod), pokud vznikla škoda nikoli nepatrná (škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč). Jedná se o porušení podmínek užívání služby, může dojít ke zrušení účtu provozovatelem služby.**
- Objednal sis na internetu zboží na jiné údaje než skutečné? – **může se jednat o podvodné jednání (Podvod), pokud vznikla škoda nikoli nepatrná (škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč).**

Jednotlivé druhy kyberkriminality

Citováno z webové prezentace NOCZ, dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/jednotlive-druhy-kyberkriminality.aspx>

Podvodná jednání

Nejčastějším dokladovaným jednáním je přečin Podvod dle ust. § 209 trestního zákoníku, kdy není neobvyklý ani souběh s Neoprávněným přístupem k počítačovému systému a nosiči informací dle ust. § 230 trestního zákoníku. Mezi tyto skutky lze zařadit podvodné e-shopsy, které vznikají pod záminkou vylákání finančních prostředků a po krátké existenci takový e-shop zaniká. Současně jsou finanční prostředky zpravidla vyvedeny mimo území našeho státu za účelem anonymizace finančních toků, případně jsou využívány virtuální měny. Obdobný je postup v rámci podvodných inzerátů (prodej automobilů, elektroniky, živých zvířat nebo třeba i pronájem bytů), sbírek a v neposlední řadě také jednání známé jako tzv. nigerijské podvody. Do daného jednání lze zahrnovat také podvody prostřednictvím podvržených emailů nebo krádeže peněz z bankovních účtů za pomoci phishingu.

Hacking

Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací dle ust. § 230 trestního zákoníku je trestným činem, který je využitelný pro většinu jednání označovaného jako tzv. hacking, narušování dat, narušování systému a v neposlední řadě i zneužívání zařízení. Nejtypičtějším příkladem, který bývá prošetřován, je jednání pachatele, který překoná zabezpečení počítačového systému a získá přístup k údajům oběti, s nimiž může dále libovolně nakládat. Součástí těchto jednání bývá mimo jiné šíření škodlivých kódů, implementace tzv. backdoorů do volně přístupných software atp. Stále častější formou je napadení emailových účtů, účtů na sociálních sítích, účtů internetového bankovníctví, které má za následek průnik do soukromí, získávání citlivých informací s možností jejich poškození či zničení nebo získání finančního prospěchu. S tím souvisí i další navazující trestná činnost (vydírání, nebezpečné pronásledování, krádeže z účtů, podvody). Součástí tohoto druhu trestné činnosti jsou i kybernetické útoky (např. DDoS) nebo vydírání prostřednictvím ransomware. Další formou může být i porušení tajemství dopravovaných zpráv dle ust. § 182 trestního zákoníku, jehož nejčastější projev bývá označován jako sniffing, kdy pachatel zachytává probíhající komunikaci v síti a získává tak citlivé údaje nejen o provozu, ale i obsahu. Děje se tak často na nezabezpečených wi-fi připojeních, na straně zmanipulovaných emailových serverů a poslední dobou i napadením domácích routerů. Pachatelé se pak dostávají k citlivým údajům, jako jsou hesla, platební údaje či citlivý osobní případně intimní obsah, který pak využívají k nátlaku na oběť se snahou o vlastní finanční obohacení nebo alespoň poškození pověsti oběti.

Blagging

Prostřednictvím internetu se šíří velké množství různých podvodů, které mimo jiné využívají sociálního inženýrství. Riziku jsou zde vystaveni nejen jednotlivci, ale také obchodní společnosti. Jedním z mnoha typů podvodů na internetu, který využívá sociálního inženýrství je tzv. CEO – Command Executive Order – jde o fiktivní příkaz oprávněného k provedení nějaké činnosti, v tomto případě platby na účet. Tyto typy podvodů jsou ve většině případů vytvořeny na základě velmi dobrých znalostí trhu, struktury a zákazníků dané společnosti. Získané informace bývají zneužívány k přesvědčivé argumentaci, aby byly oběti snáze zmanipulovány k provádění požadovaných aktivit. Jedním z typických scénářů je, že se pachatelé pro navázání kontaktu vydávají např. za ředitele firmy (např. prezident, CEO, CFO) nebo důvěryhodného partnera (např. právníci, notáři, auditoři, účetní atd.) společnosti. Pod touto záminkou pak kontaktují konkrétního zaměstnance firmy s tím, že byli kontaktováni např. výkonným ředitelem

Dotazníkové šetření na téma „Vnímání kyberkriminality na základní škole“ /Pracovní list pro pedagogy/

ve věci splatnosti nějaké pohledávky či uzavření smlouvy a přimějí tak zaměstnance firmy k žádoucí interakci.

Podvodné e-shopy

Obliba nákupů přes internet prostřednictvím e-shopů neustále roste. Vyrůstající tendenci mají jak počty provedených nákupů, tak i objem tržeb internetových obchodů. Nakupování přes internet je rychlé, mnohdy za výhodnější cenu než v kamenném obchodě a s možností doručení na adresu, kterou uvede zákazník. Přesto by kupující měli být opatrní zvláště při nakupování u neověřených e-shopů, při neobvykle nízké ceně zboží a především při požadavku e-shopu na platbu předem (u podvodných obchodů zpravidla jediná možnost platby). V poslední době se objevují případy nabídek brigády spočívající v zakládání inzerátů případně přeposílání plateb, kde figurují naivní oběti. Tyto osoby pak pro pachatele zakládají bankovní účty, na které jsou přeposílány platby z podvodných e-shopů a následně jsou finanční prostředky přeposílány či jiným způsobem předávány pachatelům. Svým jednáním se však tyto brigádníci dopouštějí sami trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti, kterého se lze dopustit i nedbalostním jednáním dle ust. § 217 trestního zákoníku, nebo také trestného činu podílnictví.

Mravnostní trestné činy

Ohrožování výchovy dítěte dle ust. § 201 trestního zákoníku, Šíření pornografie dle ust. § 191 trestního zákoníku, Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií dle ust. § 192 trestního zákoníku, Zneužití dítěte k výrobě pornografie dle ust. § 193 trestního zákoníku, Účast na pornografickém představení dle ust. § 193a trestního zákoníku a v neposlední řadě Navazování nedovolených kontaktů s dítětem dle ust. § 193b trestního zákoníku.

V takových případech dochází ke kontaktování dětí mladších 18 let ve snaze získat jejich intimní fotografie či videa, případně je vylákat na osobní schůzku. Nejčastějším prostředím pro kontakt jsou chaty, sociální sítě a online hry. Takto získané materiály jsou pak šířeny či směňovány v uzavřených diskusních fórech zejména v síti onion, emailovými zprávami nebo P2P sítěmi. Do této skupiny patří i delikty směřující vůči zletilým osobám, jako např. kuplířství, sexuální nátlak, obchodování s lidmi, atd..

Trestné činy proti autorskému právu

Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi dle ust. § 270 trestního zákoníku spočívá zejména ve sdílení hudebních skladeb, filmů a softwaru v rozporu s autorským právem šířeným v rámci webových velkokapacitních úložišť nebo P2P sítí.

Násilné projevy a hate crime

Do této kategorie spadají trestné činy jako např. Vydírání dle ust. § 175 trestního zákoníku, Nebezpečné vyhrožování dle ust. § 353 trestního zákoníku, Nebezpečné pronásledování (známé také pod pojmem stalking) dle ust. § 354 trestního zákoníku nebo také Šíření poplašné zprávy dle ust. § 357 trestního zákoníku, kdy všechny tyto skutky při využití informačních technologií nabývají vyšší míry anonymity. Za tímto účelem jsou využívány anonymizační servery nebo služby, např. proxy servery, tor síť, VPN atp. Sem patří i extremistické projevy mající povahu trestného činu Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle ust. § 355 trestního zákoníku, Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle ust. § 356 trestního zákoníku a další. Na zahraničních serverech jsou vytvářeny webové stránky s extrémně pravicovou či levicovou tematikou, které podněcují k nenávisti, diskriminaci nebo i vyzývají k násilí vůči menšinovým skupinám obyvatel či politickým uskupením. Dalším projevem jsou pak i smyšlené profily na sociálních sítích a diskuse k různým článkům v médiích.